2018

M.A.

Semester –II

SANSKRIT

PAPER–202

Subject Code—12

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

The figures in the right-hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

Illustrate the answer wherever necessary

सर्वे प्रश्नाः संस्कृतेनैव समाधेयाः

1. राज्ञः नलस्य चरित्रं नैषधचरितस्य प्रथमसर्गमनुसृत्य वर्ण्यताम्। 10

अथवा

नैषधचरितमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गानुसारं हंसस्य विलापो वर्ण्यताम्।

2. सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या – 7

क) दिगीशवृन्दांशविभूतिरीशिता

दिशां स काममप्रसरावरोधिनीम् ।

बभार शास्त्राणि दृशं द्वयाधिकां

निजत्रिनेत्रावतरत्वबोधिकाम् ।।

अथवा

अदस्तदाकर्णि फलाढ्यजीवितं

दृशोर्द्वयं नस्तदवीक्षि चाफलम् ।

इति स्म चक्षु:श्रवसां प्रिया नले

स्तुवन्ति निन्दन्ति हृदा तदात्मन: ।

3. मेघदूतमिति गीतिकाव्यत्वेन कथं सङ्गच्छते इति विचार्यताम् । 10

अथवा

मेघदूतमनुसृत्य उज्जयिन्या: सौन्दर्यं वर्ण्यताम् ।

4. सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या – 7

तस्मिन्नद्रौ कतिचिदबलाविप्रयुक्त: स कामी

नीत्वा मासान् कनकवलयभ्रंशरिक्तप्रकोष्ठ: ।

आषाढस्य प्रथमदिवसे मेघमाश्लिष्टसानुं

वप्रक्रीडापरिणतगजप्रेक्षणीयं ददर्श ।।

अथवा

आनन्दोत्थं नयनसलिलं यत्र नान्यैर्निमित्तै –
नान्यस्तापः कुसुमशरजादिष्टसंयोगसाध्यात् ।
नाप्यन्यस्मात् प्रणयकलहाद्विप्रयोगोपपत्ति–
र्वित्तेशानां न च खलु वयो यौवनादन्यदस्ति ।।

5. यथाभिमतं प्रश्नत्रयस्योत्तरं प्रदेयम् – 3×2

i) नैषधचरितमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गे कति श्लोकाः सन्ति ? तत्र प्रयुक्तः छन्दोविशेषः कः ?

ii) कस्य कथा रसैः सुधावधीरिणी ?

iii) 'मेघदूतम्' इति खण्डकाव्ये मेघे कति द्रव्याणि विद्यन्ते ?

iv) 'गन्तव्या ते वसतिरलका'–अलका केन गन्तव्या ? केषां वसतिः खलु अलका ?

v) 'रार्मागर्याश्रमेषु' इति पदे बहुवचनस्य प्रयोगः कथं संगच्छते ।

—o—